

अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०८१।०५।१४ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषय: प्रतिवादीहरु खेमराज बिष्टसमेत रहेको भ्रष्टाचार मुद्दामा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित नबुझी सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको।

अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट:

- प्रतिवादी खेमराज बिष्टले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा विगो रु.३६,९१,९२२।६२ (अक्षरुपी छत्तीस लाख एकान्धे हजार नौ सय बीस पैसा बासटी) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असुलउपर हुन,
- प्रतिवादी देवराज जोशीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा विगो रु.४५,२२,३०६।५५ (अक्षरुपी पैतालिस लाख बाइस हजार तीन सय छ पैसा पचपन्न) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असुलउपर हुन,
- प्रतिवादी पुर्ण कुँवरले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा विगो रकम रु.८२,१४,२२९।१७ (अक्षरुपी बयासी लाख चौदह हजार दुई सय उनन्तिस पैसा सत्रह) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असुल उपर हुन,
- प्रतिवादी राम चन्द्र भण्डारीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा विगो रु.२५,१०,४५७।२१ (अक्षरुपी पच्चीस लाख दस हजार चार सय सनतावन्न पैसा एकाइस) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असुल उपर हुन,
- प्रतिवादी नरेन्द्र शाहीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा विगो रु.१७,५६,५१९।७३ (अक्षरुपी सत्र लाख छपन्न हजार पाँच सय उन्नाईस पैसा त्रिहत्तर) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असुलउपर हुन,
- प्रतिवादी राजेन्द्र भण्डारीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसुरमा ऐ. ऐनको दफा ८ उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो रु.३६,०७,१३९।१० (अक्षरुपी छत्तीस लाख सात हजार एकसय उन्नचालिस पैसा दश) असुलउपर गरी पाउने सजाय हुन,
- प्रतिवादी धन बहादुर बिष्टले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिमको कसुरमा ऐ. ऐनको दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन,
- प्रतिवादी डम्बर चन्दले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिमको कसुर गरेको देखिंदा निजलाई विगो रु.८२,१४,२२९।१७ कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिम सजाय

हुन साथै रु.७,८०,१९२। - गोदावरी नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व खातामा जम्मा गरेको देखिँदा निजबाट रु.७४,३४,०३७। १७ सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिम असुलउपर हुन,

मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा विशेष अदालतले निम्न आधारमा मिति २०८०/०९/२२ को फैसलाबाट सफाई दिएको:-

- वेस कोर्स र सब-वेस कोर्सको gradation test बाट निर्माण कार्य स्पेसिफिकेशन बमोजिम gradation envelop भित्र नपरी गुणस्तर नपुगेको भन्ने दाबी सम्बन्धमा विशेषज्ञ रायको आधारमा वादी दाबी नपुग्ने देखियो। निर्माण कार्य सम्पन्न भई नियमित रूपमा सञ्चालनमा रहेको १ वर्षपछि वादीले gradation test गरिएको अवस्था हुँदा Disturbed Sample को परीक्षणबाट सही नतिजा आउन सक्ने देखिएन।
- Standard Specifications For Roads and Bridges को Section 1101 मा Thickness of Pavement layers नापजाँच गर्दा "The average thickness of any pavement layer measured at five conjugative points at every 20m. in any Sections" भनी उल्लेख भएकोले मोटाई नापजाँच गर्दा प्रत्येक २० मिटरको दूरीमा ५ सम्बद्ध विन्दुबाट नाप गर्नुपर्छ। सोही मापदण्डको Section 1201 (५) मा "Crusher-run macadam base shall be measured in cubic meter by taking cord Section at intervals of २० meters" भनी उल्लेख गरेको। यसरी, सडकको Premix Carpet को मोटाई नापजाँच गर्दा हरेक २० मिटरको चेनेज कायम गरी सम्बद्ध विन्दु (Conjugative Point) कायम गरी नापजाँच गरेमा सही आँकडा आउन सक्ने देखिएको। सो मापदण्ड बमोजिम नापजाँच गरेको पुष्टि हुन नसकेकोले वादीको नापजाँच प्रतिवेदन विश्वसनीय प्रमाणको रूपमा ग्रहणयोग्य हुन नसकेको।
- निर्माण व्यवसायी रहेका प्रतिवादी सन्तोष जोशीले Premix Carpet को मोटाई नपुगेको हदसम्म रु.७,८०,१९२। गोदावरी नगरपालिकाको कार्यालयमा दाखिला गरेको भनी विगो असूलीतर्फ निज प्रतिवादीका हकमा दाबी रकम घटाइएको भन्ने देखिन्छ। मुद्दा दायर हुनु अघि नै विगो असुल उपर भएको अवस्थामा नेपाल सरकारलाई हानि नोकसानी र प्रतिवादीलाई गैर कानूनी लाभ भएको भन्ने वादी दाबी पुग्न सक्ने देखिएन।
- सडकको नापजाँच गर्दा प्रत्येक २० मिटरको दूरीमा Sampling Chainage राखेको नदेखिँदा Standard Specification for Roads and Bridge Work, 2058 को विधि (Requirement) अनुरूप रहेको नदेखिँदा सो स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा मात्र Premix Carpeting को समग्र मोटाई नपुगेको भन्न मिल्ने नदेखिँदा तथा जोडतोड बल (Destructive force) मार्फत् खाँदिएको (Compacted) वेस र सब- वेस सामग्रीको नमूना झिकदा नमूना निर्माण अधिको अवस्था (Origin Position) मा रहने सम्भावना नरहेको र टुटफुट तथा भूइँतहबाट माटो, बालुवा मिसिई (Contamination of Soil from underlying Sub-grade layer) धुलोको मात्रा (Excessive fine particles) अधिक रहने हुँदा सडक निर्माण भई सञ्चालनमा रहेको सडकको सब-वेस र वेस वर्कको Gradation Test गर्दा नतिजा फरक पर्न सक्ने भन्ने विशेषज्ञ रायसमेतका आधारमा सडकको वेस कोर्स र सब-वेस कोर्सको Gradation Requirement नपुगेको वादी दाबी पुग्न सक्ने नदेखिएको, सडकको वेस कोर्स र सब-वेस कोर्सको मोटाई पुगेको र AIWT (Aggregate Impact Value Test) बाट Aggregate Value पुगेको भन्ने वादीले स्वीकार गरिरहेको एवं सडकको भौतिक अवस्था ठीक रहेको कुरा सडक विभागको प्रतिवेदन र वादीकै साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट पुष्टि भइरहेको तथा Gradation Test मा Fine Particles केही फरक हुँदैमा समग्र निर्माण कार्य गुणस्तरहीन भन्न सकिने अवस्था नरहने भन्ने विशेषज्ञको रायसमेतका आधारमा आरोपदाबीमा उल्लिखित ठेक्का नं.का सडकहरू गुणस्तरहीन रहेको वा वास्तविक कार्यभन्दा बढी देखाई नापी किताब तयार गरी भुक्तानी लिएको पुष्टि हुन सकेको नदेखिएको।

लगायतका आधारमा प्रतिवादीहरूले आरोपीत कसुरबाट सफाई पाउने भनी सफाई दिएकोमा आयोगबाट देहायका आधारहरू लिई सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा मिति २०८१।०५।१४ मा पुनरावेदन गरिएको छ।

देहाय:

- क. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा मिति २०७८/०५/२७ को स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम ४ वटा सडकका ठेक्काहरूमा र मिति २०७८/०६/११ को स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम थप ९ वटा सडकहरूको बारे पेश भएको जम्मा १३ वटा सडकहरू मध्ये श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि. बाट कार्य सम्पादन भएका ५ वटा सडकका ठेक्काहरूमा भुक्तान भएको परिमाण (Quantity) को स्थलगत निरीक्षण गर्न आयोगको टोलीबाट

स्थानीय जनप्रतिनिधि, सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी, ठेका कार्यान्वयन गराउने नगरपालिकाका प्राविधिकहरूको उपस्थितिमा गुणस्तर परीक्षण नतिजा बाहेक खुद नाप जाँचको आधारमा काम तामेल भएको मुचुल्का सहितको प्रतिवेदनबाट देखिएको,

- ख. सडक विभागको प्रयोगशालाबाट प्राप्त गुणस्तर परीक्षण नतिजा उपर प्राप्त प्रतिवेदनमा बेस कोर्सको material composition को gradation envelop (Graph of lower-upper limit of various sizes of aggregates) स्पेसिफिकेसनमा Higher Stability & density दिने उद्देश्यका लागि तोकिने र यसले movement of subbase/subgrade material लाई रोक्न सक्ने गरी सेट गरिएको हुन्छ तर विज्ञको रायबमोजिम तोकिएको गुणस्तरको बेस कोर्स र सबबेस कोर्सको निर्माण नदेखिएकोले Composition/gradation of base/subbase material मा फरक भएको अवस्थामा Unstable layer तयार हुने र सडक सतह चाँडै बिग्रिने र Intrusion of subgrade soil ले गर्दा base/subbase को desired property परिवर्तन भई तहगत गुणस्तर समय क्रममा खस्किदै जाने र सवारी साधनको भार सहने क्षमता समाप्त हुँदै जाने हुँदा उक्त सडक खण्डहरूमा तोकिएको अवधि अगावै पुनःनिर्माण गर्नुपर्ने भई नहुनु पर्ने सरकारी रकम हानिनोकसानी हुने प्रष्ट देखिने भनी विशेषज्ञको रायबाट देखिदा देखिदै प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी विशेष अदालतले गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।
- ग. एक पटक विशेषज्ञले प्रतिवेदन पेश गरी अदालत समक्ष उपस्थित भई प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५२ बमोजिम विशेषज्ञले उक्त प्रतिवेदनको व्यहोरा ठिक हो भनी वकपत्र गरी सकेको अवस्थामा एउटै विषयको रायको लागि विशेष अदालतले नयाँ विशेषज्ञ टोली गठन गरी नयाँ गठित विशेषज्ञ टोलीको राय बुझी निज विशेषज्ञ टोलीमा रहेका व्यक्तिहरूको वकपत्र गराएको एक पटक विशेषज्ञले बुझी सके पछि फेरी विशेषज्ञ टोली गठन गर्न सक्ने व्यवस्था प्रमाण ऐन, २०३१ को कानूनी प्रावधानबाट देखिदैन। एक पटक शुरू विशेषज्ञले अदालतमा वकपत्र गर्दा प्रतिवेदन ठिक छ भनी लेखाई सकेपछि उक्त प्रतिवेदन प्रमाण ग्राहीय भै सकेको अवस्थामा अदालतले कानूनको गलत व्याख्या हुने गरी विशेषज्ञ टोली गठन गरी उक्त टोलीको राय बुझी वकपत्र समेत गराई Lecturer Rojee Pradhananga, PhD ले दिनु भएको प्रतिवेदनलाई नजरअन्दाज गरी प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २०,२३ र दफा ५१ विपरीत नयाँ गठित विशेषज्ञ टोलीको राय बुझी वकपत्र समेत गराई प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।
- घ. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा आ.व. २०७६/७७ मा भए गरेका सडक सम्बन्धी १३ वटा सडकको ठेकाहरू मध्ये श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि.बाट सम्पादन भएका ५ वटा सडकहरूको बिल भुक्तानीमा भएको उल्लेखित Quantity र स्थलगत निरीक्षण संबन्धित प्रतिनिधिको रोहवरमा तयार भएको मुचुल्का बमोजिम फरक नाप अनुसारको बढी भुक्तान हुन गएको रकम बारे जानकार हुन गई तपसिल बमोजिम रकम असुल गरेको जानकारी दिएको नगरपालिकाको मिति २०७८/०६/२५ को पत्रबाट देखिदा नगरपालिका आफैले निर्माण व्यवसायीबाट असुल उपर गरेको रकमको विवरण समेतबाट प्रतिवादीहरूले गुणस्तरहीन कार्य गरेको पुष्टि भै रहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।
- इ. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा आ.व. २०७६-७७ मा भए गरेका सबै ठेकाहरूमा संझौता बमोजिम Special Condition of Contract : GCC 1.1(bb) & 10.1 को लागि Project Manager is Khem Raj Bist (Chief Administrative Officer) भनी उल्लेख भएको र निजको जिम्मेवारी General Condition of Contract(GCC): 1.1(bb) : *The Project Manager is the person named in the SCC (or any other competent person appointed by the Employer and notified to the Contractor, to act in replacement of the Project Manager, who is responsible for supervising the execution of the Works and administrating the Contract)* भनी उल्लेख भएको संझौता कागजातबाट देखिएको। प्रत्येक ठेकाको लागि निर्माण व्यवसायीलाई दिईएको कायदिशमा निर्माण व्यवसायीलाई गुणस्तर, लागत, परिमाणलाई मध्यनजर गर्नुका साथै वातावरणीय पक्षलाई समेत ध्यान दिने गरी निर्धारीत समयावधि भित्र कार्य सम्पन्न गर्न भनी निर्माण व्यवसायीलाई दिएको कायदिश पत्रबाट देखिएको हुँदा कायदेश बमोजिम कामकारवाही नगरेको तर्फ विशेष अदालतले विश्लेषण नै नगरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।

- च. गोदावरी नगरपालिकाले नापी किताबमा उल्लेख गरी भनिएको नापहरूको स्वीकार्यता चेक जाँच गरेको देखिदैन साथै स्पेसिफिकेसनको 1101 को बुँदा नं (4) बमोजिम If the executed work is within the limit of tolerance, but less than the specified on drawing or directed by the Engineer, the payment shall be made for actual quantity executed, if the executed work is more, the payment shall be made for as shown on the drawing or directed by the Engineer समेत भुक्तानी नगरी सम्पूर्ण नापलाई औसतको रूपमा भुक्तान गरेकोले समेत Specification बमोजिम भुक्तानी नभई बढी भुक्तानी भएको। आयोगको तर्फवाट यस विषयलाई समेत आधार बनाई विगो कायम गरिएको। Standard Specifications For Roads and Bridges को Section 1101 को प्रावधान भनेको सम्पादित कार्य तोकिएको Tolerance/possible Error को सिमा भित्र पर्ने वा नपर्ने र सोको आधारमा थप सुधार गर्नुपर्ने वा अस्वीकार गरी पुनः निर्माण गर्नुपर्ने कार्य बुझन अपनाउनु पर्ने विधि/प्रकृया मात्र हो। यो प्रकृयाले वास्तविक कार्य सम्पादनको परिमाण यकिन गर्न सम्बन्धित कार्यको भुक्तानी प्रयोजनको लागि तोकिएको विधीवाट नाप लिई सके पनि Section 1100 बमोजिम Road Works Overall Requirement गर्नु पर्ने भन्ने Section 1201 (6), 1204(4), 1309(6) 1310 (5) मा उल्लेख भएकोमा उक्त Section 1201 (6), 1204(4), 1309(6) 1310 (5) मा रहेको प्रावधानको कुनै विशेषणनै नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।
- छ. फैसलाको ठहर खण्डमा उल्लेखित Section 1201 (5) मा "Crusher-run macadam base shall be measured in cubic meter by taking cord Section at intervals of 20 meters" भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ भन्ने तथ्य स्पेसिफिकेसन मापदण्डमा उल्लेख नै नभएको विषय हो र सो व्यवहारमा भए पनि यो निर्माण गर्दा अपनाइएको Laying and Compacting को तरिका मात्र हुन सक्ने भएकोले अदालतले लिएको यो आधार खण्डित हुन्छ। विशेष अदालतले लिएको आधारमा प्रत्येको २०-२० मिटरमा नाप लिई मात्र वास्तविक कार्य परिमाण निकाली विगो निर्धारण गर्ने हो भने Specification बमोजिम Full Width मा प्रत्येक २०-२० मिटरमा बाटो कटिन्ङ गरी Cross -Sectional Area निकालेर मात्र हरेक २० मिटरको आयतन/नाप निकाल्नु पर्ने हुन्छ। यसरी राजमार्ग वा अन्य कुनै सडक उजुरी पर्ने बितकै चेक जाँच कै नाममा पूरै सडक खण्ड ध्वस्त हुन गई राज्यको ठूलो धनराशी नोक्सान हुने र सडक प्रयोगकर्ता समेत गुणस्तरीय सडक सेवा प्रयोगबाट वञ्चित हुन सक्नेमा कुनै द्विविधा हुने देखिदैन। सडक निर्माण तह तह गरी निर्माण गर्नु पर्ने भएकोले प्रत्येक २० -२० मिटरमा Cross -Section लिई नाप्ने कार्य एक पटक मात्र हुने भएर सझौता तथा स्पेसिफिकेसनको प्रावधान बमोजिम हुनुपर्ने कार्य निर्माण कै चरण देखि सुपरीवेक्षण कार्य गर्ने ले Layer wise or Sectional Acceptance दिई कार्य गराउनु पर्दछ र तत्काल नै संयुक्त नाप पनि लिई प्रमाणित गरी राख्नु पर्ने हुन्छ। निर्माण व्यवसायीले Quality Assurance Plan बमोजिम गुणस्तर चेक जाँच गरी सके पछि पनि सार्वजनिक निकाय/परामर्शदातालाई Confirmatory Test तथ Tolerance भित्र geometry रहे नरहेको चेक गराउनु पर्ने स्पेसिपिकेसन तथा संझौताले प्रावधान गरेको हुन्छ। भारत, अमेरिका, बेलायतले प्रयोग गर्ने specification मा समेत निर्माणको क्रममा नाप, जाँचको विधि र परामर्शदाताले चेक गर्ने विधिवारे उल्लेख गर्दा समेत भ्रष्टाचार मुद्दा अनुसन्धानको लागि पनि निर्माण कै विधि बमोजिम Confirmation गर्नु पर्ने भनी कही कतै उल्लेख गरेको नदेखिएको हुँदा प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।
- ज. प्रतिवादीहरूले प्रिमिक्समा वास्तविक कार्य सम्पादन भन्दा बढीको भुक्तानीमा उल्लेखित ठेका नं. १२/०७६-७७ (कोली कटनदेखि गौडा जाने सडक) भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा तयार हुने नापी किताबमा नभएको कार्यसमेत थप गरेको कागजातमा सही गरी सहमति जनाई नोक्सानी गराएको र सबबेस कोर्सको गुणस्तरहीन कार्यको भुक्तानीमा ठेका नं. ७/२०७६-७७, १२/०७६-७७, १/०७६-७७, ३/०७६-७७ र ५/०७६-७७ हरूमा प्रतिवादीहरूले गुणस्तरहीन कार्य मूल्याङ्कन पूर्व तयार हुने नापी किताबमा सही गरी सहमति जनाई सरकारी रकम हानिनोक्सानी गराउने कार्यमा संलग्नता भएको पुष्टि हुँदा हुँदै तथ्य र सबुद प्रमाणलाई वेवास्ता गरी कुनै मूल्याङ्कन नै नगरी फैसला भएको देखिएको हुँदा उक्त फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।

प्रवक्ता
नरहरि घिमिरे

देहायः

सि.न	प्रतिवादी	मुद्दा	आयोगको मागदावी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	आयोगबाट सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधारहरू
१	प्र. देवराज जोशी, खेमराज बिष्ट, पूर्ण कुंवर, नरेन्द्र शाही, डम्बर चन्द, रामचन्द्र भण्डारी, राजेन्द्र भण्डारी र धनबहादुर बिष्ट (वि.अ. को मु.नं. ०७८-CR- ००७७), वि.अ. को फैसला मिति २०८०/०९।२२)	सरकारी सम्पत्ति हानि नोक्सानी	प्रतिवादी खेम राज बिष्टले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को खण्ड (ख.), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो रु.३६,९९,९२२।६२ (अक्षरुपी छत्तीस लाख एकान्बे हजार नौ सय बीस पैसा बासटी) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूलउपर गरि पाउने सजाय हुन मागदावी लिइएको。 प्रतिवादी देव राज जोशीले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख.), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो रु.४५,२२,३०६।५५ (अक्षरुपी पैतालिस लाख बाईस हजार तीन सय छ पैसा पचपन्न) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूलउपर गरी पाउने सजाय हुन मागदावी लिइएको, प्रतिवादी पूर्ण कुंवरले भष्टाचार निवारण ऐन,	फैसला: प्रतिवादीहरू देवराज जोशी, खेमराज बिष्ट, पूर्ण कुंवर, नरेन्द्र शाही, डम्बर चन्द, रामचन्द्र भण्डारी, राजेन्द्र भण्डारी र धनबहादुर बिष्टलाई आरोपदावीबाट सफाई पाउने ठहर्द भनी मिति २०८०/०९।२२ मा फैसला गरेको देखिएको। विशेष अदालत काठमाडौंले प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी फैसला गर्दा निम्न आधार ग्रहण गरेको देखिन्छ: क. वेस कोर्स र सब-वेस कोर्सको gradation test बाट निर्माण कार्य स्पेसिफिकेशन बमोजिम gradation envelop भित्र नपरी गुणस्तर नपुगेको भन्ने दावी सम्बन्धमा विशेषज्ञ रायको आधारमा वादी दावी नपर्ने देखियो। निर्माण कार्य सम्पन्न भई नियमित रूपमा सञ्चालनमा रहेको १ वर्षपछि वादीले gradation test गरिएको अवस्था हुँदा Disturbed Sample को परीक्षणबाट सही नतिजा आउन सक्ने देखिएन। निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि gradation test गर्ने मिल्ने देखिँदै भनी विशेषज्ञ रायसमेतबाट वादी दावी पुष्ट हुन सकेन। ख. Standard Specifications For Roads and Bridges को Section ११०१ मा Thickness of Pavement layers नापजाँच गर्दा "The average thickness of any pavement layer measured at five conjugative points at every २०m. in any Sections" भनी उल्लेख भएकोले मोटाई नापजाँच गर्दा प्रत्येक २० मिटरको दूरीमा ५ सम्वद्ध विन्दुबाट नाप	क. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा मिति २०७८/०५।२७ को स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम ४ वटा सडकका ठेकाहरूमा र मिति २०७८/०६।११ को स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम थप ९ वटा सडकहरूको बारे पेश भएको जम्मा १३ वटा सडकहरू मध्ये श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि. बाट कार्य सम्पादन भएका ५ वटा सडकका ठेकाहरूमा भक्तान भएको परिमाण (Quantity) को स्थलगत निरीक्षण गर्न आयोगको टोलीबाट स्थानीय जनप्रतिनिधि, सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी, ठेका कार्यान्वयन गराउने नगरपालिकाका प्राविधिकहरूको उपस्थितिमा गुणस्तर परीक्षण नतिजा बाहेक खुद नाप जाँचको आधारमा काम तामेल भएको मुचुल्का सहितको प्रतिवेदनबाट देखिने, ख. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा आ.व. २०७६-७७ मा भए गरेका सडक सम्बन्धी १३ वटा सडकको ठेकाहरू मध्ये श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि.बाट सम्पादन भएका ५ वटा सडकहरूबाट संकलित सिलबन्दी नमूनाहरू सडक विभागको प्रयोगशालामा गुणस्तर परीक्षणको लागि मुचुल्का गरी नमूनाहरूको टेस्ट गरी पेश भएको मिति २०७८/०८।०९ मा प्राप्त Test Result प्रतिवेदनबाट देखिने, ग. गोदावरी नगरपालिका, कैलालीमा आ.व. २०७६-७७ मा भए गरेका सडक सम्बन्धी १३ वटा सडकको ठेकाहरू मध्ये श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि.बाट सम्पादन भएका ५ वटा सडकहरूबाट संकलित सिलबन्दी नमूनाहरू सडक विभागको प्रयोगशालामा गुणस्तर परीक्षण नतिजा उपर विश्लेषण गरिदिन अनुरोध भएको र ईन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान, पुल्चोक क्याम्पसका Lecturer Rojee Pradhananga, PhD ले दिनु भएको तपसिल बमोजिमको विश्लेषण प्रतिवेदनमा Conclusion निम्न व्यहोरा उल्लेख भएको देखिन्छ।

The quality of pavement construction works performed by 5 builders under 13 contracts is assessed by comparing the measured mean thicknesses, AIV values, and observed gradations against their requirements as per specification. Results of quality checks concludes:

-Shreepur Builders Pvt. Ltd does not satisfy the requirement of subbase thickness as well as Base and subbase aggregate gradations. The base and subbase aggregate gradations in all cases are out of the specified envelopes and fail to satisfy the slope requirements.

-The base and subbase aggregate gradations in almost all cases have percentage of fines (passing 0.075 mm) higher than the specified maximum value of 5% and can result detrimental effects especially with moisture variation.

The base aggregate gradations in almost all cases have high percentage of large aggregates (45 mm to 22.4 mm) and low percentage of medium size aggregates (22.4 mm to 2.36 mm). The gravel to sand ratio in almost half of the samples are higher than 3, the gravel to sand ratio calculated for the specified maximum gradation envelop indicating presence of large amounts of voids. Therefore, the base aggregate layers are less resistant to permanent deformation and are also susceptible to intrusion of subgrade soil. भन्ने समेत व्यहोराको विशेषज्ञको परीक्षण प्रतिवेदन रहेको जसमा श्रीपुर बिल्डर्स प्रा.लि.बाट सम्पादन भएको सेहरी सडकहरूबाट संकलित सिलबन्दी नमूनाहरू सडक विभागको प्रयोगशालामा प्राप्त गुणस्तर परीक्षण नतिजा उपर प्राप्त प्रतिवेदनमा वेस कोर्सको material composition को gradation envelop (Graph of lower-upper limit of various sizes of aggregates) स्पेसिफिकेशनमा Higher Stability & density दिने उद्देश्यका लागि तोकिने र यसले movement of subbase/subgrade material लाई रोक्न सक्ने गरी सेट गरिएको हुँच्छ तर विज्ञको रायवमोजिम तोकिएको गुणस्तरको वेस कोर्स र सब-वेस कोर्सको निर्माण नदेखिएकोले Composition/gradation of base/subbase material मा फरक भएको अवस्थामा Unstable layer तयार हुने र सडक सतह चाँडै विग्रिने र Intrusion of subgrade soil ले गर्दा base/subbase को desired property परिवर्तन भई तहगत गुणस्तर समय क्रममा खस्किदै जाने र सवारी साधनको भार सहने क्षमता समाप्त हुँदै जाने हुँदा उक्त सडक खण्डहरूमा तोकिएको अवधि अगावै पुनःनिर्माण गर्नुपर्ने भई नहुनु पर्ने सरकारी रकम हानि नोक्सानी हुने प्रष्ट देखिने भनी विशेषज्ञको रायबाट देखिदै प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी विशेष अदालतले गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको,

घ. एक पटक विशेषज्ञले प्रतिवेदन पेश गरी अदालत समक्ष उपस्थित भई प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५२ बमोजिम विशेषज्ञले उक्त प्रतिवेदनको व्यहोरा ठिक हो भनी वकपत्र गरी सकेको अवस्थामा एउटै विषयको रायको लागि विशेष अदालतले नयाँ विशेषज्ञ टोली गठन गरी नयाँ गठित विशेषज्ञ टोलीको राय बुझी निज विशेषज्ञ टोलीमा रहेका व्यक्तिहरूको वकपत्र गराएको देखिन्छ। एक पटक विशेषज्ञ बुझी सके पछि फेरी विशेषज्ञ टोली गठन गर्न सक्ने व्यवस्था प्रमाण ऐन, २०३१ को कानूनी

		<p>२०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो रकम रु.८२,१४,२२९।१७ (अक्षरुपी वयासी लाख चौदह हजार दुई सय उनन्तिस पैसा सत्रह) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूल उपर हुन मागदावी लिइएको,</p> <p>प्रतिवादी राम चन्द्र भण्डारीले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो रु.८२,१०,४५७।२१ (अक्षरुपी पच्चीस लाख दस हजार चार सय सनतावन्न पैसा एकाइस) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूल उपर हुन मागदावी लिइएको, प्रतिवादी नरेन्द्र शाहीले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो रु.८२,१०,४५७।२१ (अक्षरुपी पच्चीस लाख दस हजार चार सय सनतावन्न पैसा एकाइस) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूल उपर हुन मागदावी लिइएको, प्रतिवादी नरेन्द्र शाहीले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा विगो</p>
--	--	--

		<p>रु.१७,५६,५१९।७३ (अक्षरी सत्र लाख छपन्न हजार पाँच सय उन्नाइस पैसा निवारण) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो असूलउपर हुन मागदावी लिइएको, प्रतिवादी राजेन्द्र भण्डारीले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ उपदफा (१) को देहाय (ख), (ग) र (ड) बमोजिमको कसूरमा ऐ. ऐनको दफा ८ उपदफा उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुन तथा ऐ. ऐनको ऐ. दफा उपदफा बमोजिम विगो रु.३६,०७,१३९।१० (अक्षरी छत्तीस लाख सात हजार एकसय उन्नचालिस पैसा दस) असूलउपर गरी पाउने सजाय हुन मागदावी लिइएको,</p> <p>प्रतिवादी धन बहादुर बिष्टु भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिमको कसूरमा ऐ. ऐनको दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको, प्रतिवादी डम्बर चन्द्रले भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८</p>	<p>मिटरको दूरीमा Sampling Chainage राखेको नदेखिदा Standard Specification for Roads and Bridge Work, २०५८ को विधि (Requirement) अनुरूप रहेको नदेखिदा सो स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा मात्र Premix Carpeting को समग्र मोटाई नुगेको भन्ने मिल्ने नदेखिदा तथा जोडतोड बल (Destruive force) मार्फत खाँदिएको (Compacted) बेस र सब-बेस सामग्रीको नमूना जिक्दा नमूना निर्माण अधिको अवस्था (Origin Position) मा रहने सम्भावना नहेको र टुटफुट तथा भूइंतहबाट माटो, बालुवा मिसिई (Contamination of Soil from underlying Sub-grade layer) धुलोको मात्रा (Excessive fine particles) अधिक रहने हुँदा सडक निर्माण भई सञ्चालनमा रहेको सडकको सब-बेस र बेस वर्कको Gradation Test गर्दा नतिजा फरक पर्न सक्ने भन्ने भन्ने विशेषज्ञ रायसमेतका आधारमा सडकको बेस कोर्प र सब-बेस कोर्सको Gradation Requirement नुगेको वादी दावी पुरन सक्ने नेदेखिएको, सडकको बेस कोर्प र सब-बेस कोर्सको मोटाई पुगेको र AIVT (Aggregate Impact Value Test) बाट Aggregate Value पुगेको भन्ने वादीले स्वीकार गरिरहेको एवं सडकको भौतिक अवस्था ठीक रहेको कुरा सडक विभागको प्रतिवेदन र वादीको साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट पुष्टि भइरहेको तथा Gradation Test मा Fine Particles केही फरक हुँदैमा समग्र निर्माण कार्य गुणस्तरहीन भन्ने सकिने अवस्था नरहने भन्ने विशेषज्ञको रायसमेतका आधारमा</p>
--	--	--	---

		<p>को उपदफा (४) वमोजिमको कसूर गेरेको देखिदा निजलाई विगो रु.८२,१४,२२९।१७ कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) वमोजिम सजाय हुन मागदावी लिने साथै विगो असूलीतर्फ हेर्दा प्रस्तुत मुद्दा अनुसन्धानको क्रममा निज प्रतिवादी डम्बर चन्दले रु.७,८०,९९२।-</p> <p>गोदावरी नगर पालिकाको आन्तरिक राजस्व खाता नं. ०७९२०५१४९८६२२ ०९९ मा जम्मा गेरेको बैंक नगद दाखिला भौचर नगरपालिकाले प्रमाणित गरी पत्रमार्फत पठाई सो भौचर मिसिल संलग्न रहेको देखिँदा निजवाट असूल हुनुपर्ने विगो रु.८२,१४,२२९।१७ मध्ये निजले जम्मा गेरेको रकम रु.७,८०,९९२।- घटाई हुन आउने विगो रकम रु.७४,३४,०३७।१७ (अक्षर्षीय चौहत्तर लाख चौतिस हजार सैतिस पैसा सत्रह) सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) वमोजिम असूलउपर हुन मागदावी लिईएको,</p> <p>आरोप दावीमा उल्लिखित ठेका नं.का सडकहरु गुणस्तरहीन रहेको वा वास्तविक कार्यभन्दा बढी देखाई नापी किताब तयार गरी भुक्तानी लिएको पुष्टि हुन सकेको नेदेखिएको भनी फैसला भएको देखिन्छ।</p> <p>wearing course.</p> <p>(७) Measurement : Close-graded premix surfacing, Type A or B shall be measured as finished work, for the area specified to be covered, in square meters at a specified thickness. The area will be the net area covered.</p> <p>उपरोक्त Sub-base course , Base course and 3 cm Thick bituminous कार्यको लागि निर्माणाधिन सडकको लागि तयार आवश्यक Camber वमोजिम सब-ग्रेड तयार भई Cross-Sectional and Longitudinal slope चेक जाँचवाट ठिक देखिए पछि Level Machine ले प्रत्येक २०-२० मिटरमा Cross-sectional level रेकर्ड गर्नु पर्छ। सब-ग्रेड माथि Sub-Base Material राखि तोकिएको मोटाई चेक गरी Rolling लगायत प्रकृया पूरा भए पछि चेक जाँच गराई, सब-बेस माथि २०-२० मिटरमा Cross-sectional Level को रेकर्ड लिनु पर्छ। यसरी सब-ग्रेड र सब-बेस माथि लिएको Cross sectional Level वाट Cross -sectional Area Plot गरी मात्र उक्त Cross-sectional Area प्रयोक २०-२० मिटरमा पता लगाई, प्रत्येक २० मिटर सडक खण्डको दुवै तर्फको Cross sectional Area को औसत क्षेत्रफललाई २० मिटरले गुणन गर्दा आउने Volume नै सो सडक खण्डको वास्तविक नाप हुने र यसै गरी पूरे सडक लम्बाईको वास्तविक नापीको आधारमा मात्र भुक्तानी गर्नु पर्ने हुन्छ। बेस कोर्स र २ से.मी. भन्दा बढिको मोटाईको कालो पत्रे कार्यको समेत औसत क्षेत्रफललाई २० मि ले गुणन गरी वास्तविक कार्य सम्पादनको नापी कै आधारमा भुक्तानी दिनु पर्ने Specification तथा प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन नियमको अवधारणा रहेको देखिन्छ।</p> <p>Camber in Road</p> <p>Fig: Camber in Road</p> <p>माथी चित्रमा उल्लेख भए अनुसार वर्षाको पानी सडक सतहवाट सहजै निकासको लागि सडक केन्द्रको दाया-वाया स्लोपमा क्याम्बर बनाउनु पर्ने भएकोले सम्पादित कार्यको २०-२० मा म्यानुअली मोटाई राखी तयार गरिएको नापी वास्तविक नहुने र सडक किनारमा बढी देखिन सक्ने तर केन्द्रमा घटी मोटाई हुन सक्ने हुँदा वास्तविक कार्य स्पेसिफिकेसनमा तोके वमोजिम मात्र गर्नु पर्ने हुन्छ। गोदावरी नगरपालिकाले Specification वमोजिम वास्तविक कार्य सम्पादन भएको परिमाण यकिन नगरी हचुवाको भरमा लम्बाई, चौडाई र हुँदै नभएको उचाई २०-२० मिटरमा उल्लेख गरी लम्बाई र चौडाईले गुणान गरी नगरे/नभएको काम भए गेरेको देखाई अवास्तविक Quantity (परिमाण) को भुक्तानी गेरेको प्रतिवादीहरुको अनुसन्धानको क्रममा आयोगमा तथा अदालत समक्ष दिएको बयानमा Level and Core Cutting machine प्रयोग नगरेको भनी उल्लेख गेरेको देखिएवाट नगरे/नभएको कामको भुक्तानी दिएको देखिने,</p> <p>ट. सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ को उपनियम (१) वमोजिम सार्वजनिक निकायले सम्पन्न भएको निर्माण कार्य स्वीकार गर्दा, सम्पन्न भएको निर्माण कार्यको प्रतिवेदन तयार गर्दा, उद्देश्य अनुरुप निर्माण भई संचालन गर्न उपयुक्तताको परीक्षण गरी प्रमाणित नभए सम्म त्यस्तो कुनै पनि कार्य स्वीकार गर्नु हुँदैन भन्ने प्रावधान रहेको छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११ उपनियम (२) वमोजिम खरिद संझौताको कार्यान्वयनको सुपरीवेक्षण गर्ने</p>
--	--	--

सार्वजनिक निकाय वा अन्य निकायले निर्माण व्यवसायीको खरिद संझौतामा उल्लिखित अधिकारमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी नक्सा, स्पेसिफिकेशन र खरिद संझौताको शर्त अनुसार खरिद सम्झौता कार्यान्वयन भए नभएको सुपरीवेक्षण गर्न सक्नेछ । सम्पादित कार्यको भुक्तानि पूर्व आवश्यक पूर्व शर्त तथा कार्य स्वीकार हुने आधारको सन्दर्भमा Standard Specifications for Road And Bridge, 2075 मा रहेको प्रावधानहरू :

1201 GRANULAR SUBBASE को हकमा बुँदा नं 6) Setting out and Tolerances The layer shall be set out and **constructed to the appropriate tolerance** specified in Section 1100.

1204 CRUSHER-RUN MACADAM FOR BASE AND SUBBASE को हकमा बुँदा नं (4) Surface Finish and Quality Control of Work The surface finish of construction shall **conform to the requirements of section 1100**. Control on the quality of materials and works shall be exercised by the Engineer in accordance with Section 500.

1309 ASPHALT CONCRETE/BITUMINOUS CONCRETE को हकमा बुँदा नं (6) Surface Finish and Quality Control The surface finish of the completed construction shall **conform to the requirements of Section 1100**. All materials and workmanship shall comply with the provisions set out in Section 600 of these Specifications.

1310 CLOSE-GRADED PREMIX SURFACING/MIXED SEAL SURFACING को हकमा बुँदा नं (5) Surface Finish and Quality Control of Work : The surface finish of construction shall **conform to the requirements of Section 1100**. For control on the quality of materials and the works carried out, the relevant provisions of Section 600 shall apply.

सबबेस, बेस र कालोपत्रेको कार्य स्वीकार्य हुने नहुने सन्दर्भमा आवश्यक गुणस्तर परीक्षण वाहेक पनि Section 1100 वमोजिमको पूर्व शर्त को चेक जाँच गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

SECTION 1100: ROADWORKS OVERALL REQUIREMENTS को 1101 HORIZONTAL ALIGNMENTS, SURFACE LEVELS AND SURFACE REGULARITY OF PAVEMENT COURSES वमोजिम Tolerance उल्लेख भएको देखिन्छ , उक्त Tolerance को सिमा भित्र पर्ने वा नपर्ने जाँचनको लागि 2) Tolerances (b) वमोजिम Width of Pavement The average width of pavement layer measured at five conjugative points at every 200 m in any Section shall be as specified in Table 11.1 र (c) वमोजिम The average thickness of any pavement layer measured at five conjugative points at every 20 m in any Section shall not be less than the thickness specified nor more than 120% of the thickness specified or directed by the Engineer. अर्थात २००-२०० मिटरमा पाँच वटा चौडाइहरूको औसत चौडाइ चेक गर्नु पर्ने र प्रत्येक २०-२० मिटर मा ५ वटा मोटाइको औसत तोकिएको भन्दा घटी हुन नहुने र २०% भन्दा बढी पनि नहुनु पर्ने अवस्थामा मात्र स्वीकार्यताको निर्णय गर्नु पर्नेमा सो तरफ कुनै विश्लेषण नै नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको,

ठ. गोदावरी नगरपालिकाले नापी किताबमा उल्लेख गरी भनेको नापहरूको स्वीकार्यता चेक जाँच गरेको देखिदैन साथै स्पेसिफिकेसनको 1101 को बुँदा नं (4) वमोजिम If the executed work is within the limit of tolerance, but less than the specified on drawing or directed by the Engineer, the payment shall be made for actual quantity executed, if the executed work is more, the payment shall be made for as shown on the drawing or directed by the Engineer समेत भुक्तानी नगरी सम्पूर्ण नापलाई औसतको रूपमा भुक्तान गरेको ले समेत Specification वमोजिम भुक्तानी नभई बढी भुक्तानी भएको देखिन्छ । आयोगको तर्फबाट यस विषयलाई समेत आधार बनाई विगो कायम गरिएको छ |Standard Specifications For Roads and Bridges को Section 1101 को प्रावधान भनेको सम्पादित कार्य तोकिएको Tolerance/possible Error को सिमा भित्र पर्ने वा नपर्ने र सोको आधारमा थप सुधार गर्नु पर्ने वा अस्वीकार गरी पुन निर्माण गर्नु पर्ने कार्य बुझन अपनाउनु पर्ने विधि/प्रक्रया मात्र हो । यो प्रक्रयाले वास्तविक कार्य सम्पादनको परिमाण यकिन गर्न सम्बन्धित कार्यको भुक्तानी प्रयोजनको लागि तोकिएको विधीबाट नाप लिई सके पनि Section 1100 वमोजिम Road Works Overall Requirement गर्नु पर्ने भन्ने Section 1201 (6),1204(4),1309(6) 1310 (5) मा उल्लेख भएकोमा उक्त Section 1201 (6),1204(4),1309(6) 1310 (5) मा रहेको प्रावधानको कुनै विश्लेषण नै नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी विशेष अदालतबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको,

ड. यस्तै गरी Standard Specifications For Roads and Bridges को Section 1105 मा सबबेस कसरी Laying and Compacting गर्ने भन्ने तरिका वारे व्याख्या गरिएको छ तर फैसलाको ठहर खण्ड बुँदा नं. ८३ मा उल्लिखित Section 1201 (5) मा "Crusher-run macadam base shall be measured in cubic meter by taking cord Section at intervals of 20 meters" भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ भन्ने तथ्य स्पेसिफिकेसन मापदण्डमा

उल्लेख नै नभएको विषय हो र सो व्यवहारमा भए पनि यो निर्माण गर्दा अपनाइएको Laying and Compacting को तरिका मात्र हुन सक्ने भएकोले श्री विशेष अदालतले लिएको यो आधार खण्डित हुन्छ । श्री विशेष अदालतले लिएको हुँदा नं. द२ र द३ को आधारमा प्रत्येको २०-२० मिटरमा नाप लिई मात्र वास्तविक कार्य परिमाण निकाली विगो निर्धारण गर्ने हो भने Specification बमोजिम Full Width मा प्रत्येक २०-२० मिटरमा बाटो कटिन्ङ गरी Cross -Sectional Area निकालेर मात्र हरेक २० मिटरको आयतन/नाप निकाल्नु पर्ने हुन्छ । यसरी राजमार्ग वा अन्य कुनै सडक उजुरी पर्ने चेक जाँच कै नाममा पूरै सडक खण्ड छवस्त हुन गई राज्यको ठूलो धनराशी नोक्सान हुने र सडक प्रयोगकर्ता समेत गुणस्तरीय सडक सेवा प्रयोगबाट बचित हुन सक्नेमा कुनै द्विविधा हुने देखिदैन । सडक निर्माण तह तह गरी निर्माण गर्नु पर्ने भएकोले प्रत्येक २० -२० मिटरमा Cross -Section लिई नाने कार्य एक पटक मात्र हुने भएर शंझौता तथा स्पेसिफिकेसन को प्रावधान बमोजिम हुनु पर्ने कार्य निर्माण कै चरण देखि सुपरिवेक्षण कार्य गर्ने ले Layer wise or Sectional Acceptance दिई कार्य गराउनु पर्दछ र तत्काल नै संयुक्त नाप पनि लिई प्रमाणित गरी राख्नु पर्ने हुन्छ । निर्माण व्यवसायीले Quality Assurance Plan बमोजिम गुणस्तर चेक जाँच गरी सके पछि पनि सार्वजनिक निकाय/परामर्शदातालाई Confirmatory Test तथ Tolerance भित्र geometry रे नरहेको चेक गराउनु पर्ने स्पेसिफिकेसन तथा संझौताले प्रावधान गरेको हुन्छ । भारत, अमेरिका, बेलायतले प्रयोग गर्ने specification मा समेत निर्माणको क्रममा नाप, जाँचको विधि र परामर्शदाताले चेक गर्ने विधिवरे उल्लेख गर्दा समेत भ्रष्टाचार मुद्दा अनुसन्धानको लागि पनि निर्माण कै विधि बमोजिम Confirmation गर्नु पर्ने भनी कही कर्तृ उल्लेख गरेको नदेखिएको हुँदा विशेष अदालतले प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको,

ढ.ठेक्का संझौता बमोजिम निर्माणाधिन स्थल निर्माण व्यवसायीलाई जिम्मा (Possession of Site) लगाएको हुँदा प्रत्येक क्रियाकलापको साथी निज नै हुने र निजले वास्तविक कार्यको मात्र भुक्तानी पाउने अधिकार निजको हुन्छ । सार्वजनिक निकाय/परामर्शदाताले सम्पूर्ण रूपमा खुद कार्य र गुणस्तर शत प्रतिशत चेक जाँच गर्न नसक्ने भएकोले नै specification नाप जाँच, कार्य स्वीकारको पूर्व शर्त पुरा हुने विषयको प्रावधान राखेकोले सोही विधि प्रयोग गर्नु पर्ने नै हुन्छ । अन्यथा लापरवाही गरेको वा निर्माण व्यवसायीलाई लाभ पुर्याउने उद्देश्यले छुट दिएको मान्नु पर्ने हुन्छ । निर्माण व्यवसायीले गुणस्तरहीन कार्य गरेको वा हुदै नभएको कार्यको समेत भुक्तानी लिने /दिने कार्य चेक जाँच गर्दा संझौताको प्रावधान बमोजिम Quality Assurance Plan बमोजिम Tests नगरेको, सार्वजनिक निकायले Tolerance चेक नगरेको,Confirmatory test नगरेको कारणले नै स्थलगत निरीक्षणमा विश्व भर चलनमा रहेको प्रावधान बमोजिम Random location मा गर्ने चेक जाँचको आधारमा नै अल्टियार दुरुप्योग अनुसन्धान आयोगले अनियमितता भएको यकिन गरेको हो । यसरी अनुसन्धानको लागि चेक जाँच गर्दा अनुसन्धान अधिकृत वा अधिकार प्राप्त अधिकारीले अध्ययन तथा छलफलको आधारमा प्रत्येक उजुरीको संबेदनशिलता, आकार प्रकार, Retained Properties को आधारमा आवश्यकता अनुसार फरक फरक योजना तयार गरी Sample number, sample size and location यकिन गरी अनुसन्धान गर्ने गरिएको हुन्छ । भ्रष्टाचार छानविनमा Quality, Geometry, Quantity, Use मा कति Variation भयो भनी पता लगाउनु नै हो र यसमा थोरै वा धेरै भन्ने हुदैन, कसूरको मात्रा र मापदण्ड कानूनले निर्धारण गर्दै भन्ने तर्फ विशेष अदालतले वेवास्ता गरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको,

४. तहाँ कार्यालय अन्तर्गत रहेको प्राविधिक शाखा प्रमुखले नापी किताब तथा बिलमा सहीछाप गर्नुपूर्व निर्माण कार्यान्वयन गर्दा गुणस्तर चेकजाँच गरेको पुष्टि हुने कुनै प्रमाण पेश गर्न नसकेको, निर्माण व्यवसायीले कुनै पत्रबाट जानकारी नगराएको, रितपूर्वक परीक्षण प्रक्रिया पूरा नभएको र सम्बन्धीत अधिकारीबाट स्वीकृत तथा प्रमाणित नभएको परीक्षण प्रतिवेदन, निर्माण व्यवसायीले बिलसाथ पेश गरेकै आधारमा गुणस्तरीय कार्य भएको भन्ने नापजाँच कार्यमा संलग्न प्राविधिकहरू गुणस्तरीय कार्य प्रति सजग र जिम्मेवार भएको देखिन आएन । बयानको क्रममा ईन्जिनियर पुर्ण कुँवर, सर्वईन्जिनियरहरू नरेन्द्र शाही, रामचन्द्र भण्डारी, राजेन्द्र भण्डारी र धन बहादुर विष्ट तथा निर्माण व्यवसायी डम्भर चन्दले प्रकृया पूरा नगरी तयार गरी गलत परीक्षण प्रतिवेदनको आधार प्रस्तुत गरेको र अन्य निकायले पनि सोही खोलाको श्रोत प्रयोग गरेको भन्ने जिकिर गरी प्रस्तुत ठेकाहरूमा भएको गलत कार्य पनि उक्त समयमा ठीक थियो भन्ने आशय जनाई संझौता बमोजिम गुणस्तरीय कार्य यकिन गर्न आवश्यक चेकजाँच गर्न/गराउन नसकेको, डिजाइन बमोजिमको मोटाईको सडक सतह (Premix Carpeting) कार्यान्वयन गराउने क्रममा सो बमोजिम गराउन नसकेको, वास्तविक नापजाँच नगरी झुटा विल भरपाई बनाई बढी भुक्तानी गरेको भन्ने माथि विवेचित आधारहरूबाट स्पष्ट भएकोले प्रस्तुत

निर्माण कार्यको नापी किताबमा लेखी लेखाई पेश गर्ने, चेक गर्ने, सिफारिस गर्ने र स्वीकार गर्ने व्यक्ति भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिंदा देखिंदै निजहरूले गरेको ईन्कारी वयान विश्वसनीय देखिँदैन। तर्सर्थ, बेस र सबवेस कोर्सको गुणस्तरहीन कार्य र प्रिमिक्समा बढी मूल्याइकन गरी बढी भुक्तानी कार्यमा तपसिल बमोजिमको हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्यमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत खेम राज विष्ट र देव राज जोशी, ईन्जिनियर पुर्ण कुँवर, सर्वईन्जिनियरहरू नेरेन्द्र शाही, रामचन्द्र भण्डारी, राजेन्द्र भण्डारी र धन वहानुर विष्ट तथा निर्माण व्यवसायी डम्बर चन्दको संलग्नता भएको पुष्टि हुन्छ।

बेस र सबवेस कोर्सको गुणस्तरहिन कार्य वापत पैरे र प्रिमिक्समा बढी भुक्तानी भएको रकममा संलग्न व्यक्तिहरूको विवरण

आपुर बल्लस प्राइ.ल., नादावरा, कलाला									
सडकका नाम /कक्षा न.	भुक्तानी क्रम संख्या	स्प्रायराज विष्ट	देवराज जोशी	पुर्ण कवर	रामचन्द्र भण्डारी	नरेन्द्र शाही	राजेन्द्र भण्डारी	धन बहान्दुर विष्ट	डम्बर चन्द
वडा १० को सिमाना देखि वडा ने १२को सिमाना (७- ०३५-०३)	पर्विलो विल	३४०,११३.१३		३४०,११३.१३				३४०,११३.१३	३४०,११३.१३
	अनिम विल		३५५,०३५.०४	३५५,०३५.०४	३५५,०३५.०४			३५५,०३५.०४	३५५,०३५.०४
	सिमिस बढी भुक्तानी	०४५,०८५.२९	०४५,०८५.२९	०४५,०८५.२९	०४५,०८५.२९			०४५,०८५.२९	०४५,०८५.२९
	पर्विलो विल	४४४,७२५.५५	४४४,७२५.५५	४४४,७२५.५५	४४४,७२५.५५			४४४,७२५.५५	४४४,७२५.५५
	अनिम विल	१,०३१,१४०.००		१,०३१,१४०.००				१,०३१,१४०.००	१,०३१,१४०.००
	सिमिस बढी भुक्तानी	०५०,५६५.१०		०५०,५६५.१०				०५०,५६५.१०	०५०,५६५.१०
उर्जा पानी कारबट देखि मार्किंग रिपर जाने बाटी (७-०३५-०३)	पर्विलो विल	४११,९५०.३८		४११,९५०.३८				४११,९५०.३८	४११,९५०.३८
	अनिम विल		१,३८८,३४३.८१	१,३८८,३४३.८१	१,३८८,३४३.८१			१,३८८,३४३.८१	१,३८८,३४३.८१
	सिमिस बढी भुक्तानी	५५,८०५.५५	५५,८०५.५५	५५,८०५.५५	५५,८०५.५५			५५,८०५.५५	५५,८०५.५५
जन प्राप्त स्थान देखि काठिका टोल जाने बाटी (८-०३५-०३)	पर्विलो विल	५९८,५९५.५०		५९८,५९५.५०				५९८,५९५.५०	५९८,५९५.५०
	अनिम विल		१,११८,३४७.२५	१,११८,३४७.२५	१,११८,३४७.२५			१,११८,३४७.२५	१,११८,३४७.२५
	सिमिस बढी भुक्तानी	४०,०४५.५५	४०,०४५.५५	४०,०४५.५५	४०,०४५.५५			४०,०४५.५५	४०,०४५.५५
बोगेल टोल गम्भीरा जाने सडक (८-०३५-०३)	पर्विलो विल	४८८,५०५.८८		४८८,५०५.८८				४८८,५०५.८८	४८८,५०५.८८
	दोसो विल		१,११८,३४६.३५	१,११८,३४६.३५	१,११८,३४६.३५			१,११८,३४६.३५	१,११८,३४६.३५
	अनिम विल								
	सिमिस बढी भुक्तानी	९६,४९६.०५	९६,४९६.०५	९६,४९६.०५	९६,४९६.०५			९६,४९६.०५	९६,४९६.०५
	जम्मा	३,५९९,९५२.६२	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५	४,५५६,३०८.५५

यसरी प्रतिवादीहरूले प्रिमिक्समा वास्तविक कार्य सम्पादन भन्दा बढीको भुक्तानीमा उल्लेखित ठेका नं. १२/०७६-७७ (कोली कटनदेखि गौडा जाने सडक) भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा तयार हुने नापी किताबमा नभएको कार्यसमेत थप गरेको कागजातमा सही गरी सहमति जनाई नोक्सानी गराएको र सबवेस कोर्सको गुणस्तरहीन कार्यको भुक्तानीमा ठेका नं. ७/२०७६-७७, १२/०७६-७७, १/०७६-७७, ३/०७६-७७ र ५/०७६-७७ हरूमा प्रतिवादीहरूले गुणस्तरहीन कार्य मूल्याइकन पूर्व तयार हुने नापी किताबमा सही गरी सहमति जनाई सरकारी रकम हानि नोक्सानी गराउने कार्यमा संलग्नता भएको स-प्रमाण पुष्टि हुँदा हुँदै पि तथ्य र सबूद प्रमाणलाई फैसला गर्दा वेवास्ता गरी कुनै मूल्याङ्कन नै नगरी फैसला भएको देखिने,